

Zitting 1974-1975

11 923

Aanpassing van het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Koophandel en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering aan het gewijzigde artikel 1286 van het Burgerlijk Wetboek

Nr. 5

De vroegere stukken zijn gedrukt in de zittingen 1971-1972 en 1972-1973

Nota naar aanleiding van het verslag

Ontvangen 13 december 1974

De vaste Commissie voor Justitie heeft de vraag gesteld of op grond van het nieuwe artikel 1286 van het Burgerlijk Wetboek rente kan worden gevorderd over schade die voorzienbaar in de toekomst zal worden geleden, maar op het moment van de aanmaning nog niet geleden is. Bij schadeclaims, aldus het verslag, wordt door de aansprakelijke persoon veelal gesteld dat geen rente kan worden gevorderd over die nog niet vast te stellen schade.

In het verslag wordt er op gewezen dat de rente wel verschuldigd is ingeval de gelaedeerde partij een procedure begint waarin door haar schade, op te maken bij staat, wordt gevorderd en ingeval van toepassing van het nieuwe artikel 1286a van het Burgerlijk Wetboek.

De ondergetekende merkt omtrent deze vraagstelling het volgende op. Allereerst moge aandacht worden besteed aan de betekenis van artikel 1286, eerste lid, B.W. De woorden 'vertraging in de uitvoering' in dat eerste lid bedoelen slechts uit te drukken, aldus de Hoge Raad (H.R. 2 februari 1962, NJ. 1964, nr. 329) dat het artikel betrekking heeft op de schade die de schuldeiser lijdt doordat een geldschuld niet is voldaan op het tijdstip waarop zij opeisbaar is geworden. De vordering moet dus opeisbaar zijn – dit staat ook in het derde lid van artikel 1286 B.W. – hetgeen medebrengt dat de wettelijke interesten pas dan berekend mogen worden indien de schade geleden is.

Los hiervan staat de vraag of tevens als voorwaarde moet worden gesteld dat het schadebedrag reeds vast moet staan op het moment van de dagvaarding of de aanmaning. Deze vraag is door de Hoge Raad ontkennend beantwoord bij het zojuist aangeduide arrest¹. In dit verband wordt aan de memorie van antwoord (Zitting 1969-1970 10 534) het volgende ontleend: 'Door de commissie is tevens ter sprake gebracht het geval dat een schuldeiser een vordering tot schadevergoeding heeft, waarvan het bedrag ten tijde van de aanmaning en mededeling nog niet vaststaat, omdat de rekeningen betreffende de schade slechts geleidelijk bij hem binnenkomen. Hier dient te worden onderscheiden tussen het geval dat de schade wel geleden was maar bepaalde bedragen nog niet bekend waren en het andere geval dat be-

¹ Vgl. ook Asser-Rutten 1973, Verbintenissenrecht, blz. 218.

paalde schadeposten nog niet waren ontstaan ten tijde van de aanmaning en mededeling (zo bijv. toekomstige ziektekosten of inkomstenderving bij langdurige arbeidsongeschiktheid).

In het eerste geval geldt dat de vordering tot schadevergoeding terstond op het tijdstip van het ontstaan van de schade opeisbaar is, ook al zou de vordering niet terstond vereffenbaar zijn, omdat het bedrag van de schade nog moet worden vastgesteld. Aanmaning en mededeling als bedoeld in artikel 1286, derde lid, na het voorvallen van de schade doen in dit geval dus de rente per de dag waartegen is aangemaand ingaan over het gehele bedrag dat te zijner tijd verschuldigd zal blijken te zijn, zoals thans ook bij dagvaarding gevorderde wettelijke rente van de dag van de dagvaarding af verschuldigd is, ook al strekt de eis slechts tot vergoeding van schade op te maken bij staat.

In het tweede geval dat bepaalde schadeposten ten tijde van de aanmaning en mededeling nog niet ontstaan waren, dient de crediteur inderdaad na het ontstaan van de later opgekomen schade daarvoor afzonderlijk aan te manen en de vereiste mededeling te doen. De grond voor dit onderscheid, tot uitdrukking komende in de woorden van het eerste lid 'vertraging in de uitvoering', ligt hierin dat de betreffende vordering, om rentedragend te kunnen zijn, op zijn minst moet bestaan.'

De ondergetekende meent dat het hier gemaakte onderscheid juist is, maar ontveinst zich niet dat het in de praktijk soms moeilijk kan zijn uit te maken of zich het ene dan wel het andere geval voordoet. Dit kan immers in sterke mate worden bepaald door de vraag op welke wijze de schade uiteindelijk wordt vastgesteld, een gebied waarop de rechter een grote mate van vrijheid heeft. Mede daardoor zijn op de door de commissie gestelde vragen moeilijk algemene antwoorden te geven en moet de ondergetekende volstaan met de enkele, navolgende opmerkingen.

De commissie heeft met name het geval ter sprake gebracht van schade die voorzienbaar in de toekomst geleden zal worden, maar op het moment van de aanmaning nog niet geleden is. Als voorbeeld dacht zij daarbij vooral aan een (verkeers)ongeval waardoor het slachtoffer blijvend of geruime tijd arbeidsongeschikt is geworden. In dergelijke gevallen waarin, zoals artikel 6.1.9.10 van het ontwerp voor Boek 6 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek het uitdrukt, 'de omvang van de schade van een toekomstige onzekere gebeurtenis afhangt', is zowel mogelijk dat schadevergoeding wordt toegekend in de vorm van één terstond door de aansprakelijke te betalen bedrag (kapitaal), waarin in beginsel geen verandering meer kan worden gebracht, alsook dat aan de aansprakelijke een periodiek te betalen uitkering wordt opgelegd, die overeenkomt met wat naar verwachting telkens over een bepaalde periode aan schade zal ontstaan. In geval van toekenning van een kapitaal zal naar de mening van de ondergetekende voor het ingaan van de wettelijke rente volstaan kunnen worden met één aanmaning, uitgebracht nadat de vordering opeisbaar is geworden, waarvoor niet nodig is dat de begroting van de schade reeds heeft plaats gevonden (H.R. 2 februari 1962, NJ 1964, 329). Wordt daarentegen een uitkering in termijnen opgelegd, dan zal na het opeisbaar worden van iedere termijn telkens een nieuwe aanmaning uitgebracht moeten worden, wil over het bedrag van die termijn wettelijke rente gaan lopen.

De wijze waarop de schade wordt vastgesteld, kan ook in ander opzicht van belang zijn. Zo zal in geval van beschadiging van een zaak de schade in de regel worden gesteld op de waardevermindering die deze zaak op het tijdstip van de gebeurtenis waarop de aansprakelijkheid berust, als gevolg van

die gebeurtenis ondergaat, ook al zijn de kosten, nodig om de beschadiging te herstellen dan nog niet gemaakt of zelfs maar nauwkeurig bekend (abstracte schadevergoeding). Zelfs kan het zijn dat bij de vaststelling van deze schadevergoeding mede rekening is gehouden met de waardevermindering van de zaak als gevolg van de kans dat zich in de toekomst vooralsnog onbekende, door de voormelde gebeurtenis veroorzaakte gebreken van de zaak zullen openbaren. (H.R. 13 december 1963, NJ 1964, 449). In dergelijke gevallen mag worden aangenomen dat een aanmaning die onmiddellijk na de beschadiging wordt uitgebracht, voldoende is om de rente te doen ingaan. Maar gaat het om een vordering ter vergoeding van kosten uit anderen hoofde, b.v. in geval van lichamelijk letsel de kosten van verpleging in een ziekenhuis, dan zal de schade vaak aldus begroot worden dat zij wordt gesteld op de kosten die in concreto zijn gemaakt. In dat geval zal men goeddoen de aanmaning eerst te doen uitgaan, nadat de rekening van het ziekenhuis is ontvangen, omdat twijfelachtig is of de vordering op de aansprakelijke ter zake van de schade tevoren als opeisbaar beschouwd mag worden.

Verder kan het zich voordoen dat ingevolge een in de schadeverzekeringswereld vaak gevolgd stelsel aan het slachtoffer bepaalde bedragen worden betaald als voorschot op de schade die dan pas naderhand als meer zekerheid omtrent de omvang daarvan is verkregen, definitief wordt vastgesteld. De wijze waarop de rente moet worden berekend zal ook in dit geval pas kunnen blijken, wanneer de wijze waarop de schade ten slotte vastgesteld is, bekend is, met dien verstande dat over het bedrag van de betaalde voorschotten slechts rente tot op de dag van de uitbetaling daarvan verschuldigd zal zijn.

In het Verslag wordt vermeld dat, ingeval de gelaedeerde partij een procedure begint waarin schade, op te maken bij staat wordt gevorderd de moratoire interessen vanaf de dag van de dagvaarding verschuldigd zijn. De ondergetekende is het met deze vermelding in zoverre eens, dat het systeem dat in het vorenstaande is beschreven met betrekking tot de aanmaning, eveneens geldt ten aanzien van de berekening van de moratoire interessen in een schadestaatprocedure: ook daar behoort rekening te worden gehouden met de vraag op welk moment de verschillende onderdelen van de schade opeisbaar zijn geworden zomede met de kwestie of voorschotten zijn uitbetaald.

Ten slotte is er in het Verslag melding van gemaakt dat in het nieuwe artikel 1286a B.W. wordt bepaald dat bij het afleggen van rekening en verantwoording rente kan worden gevorderd vanaf de aanmaning. Gevraagd wordt of ditzelfde principe geldt met betrekking tot de toekomstige schade.

Na hetgeen in deze memorie is gezegd over de relatie tussen aanmaning, toekomstige schade en moratoire interessen, beperkt de ondergetekende het antwoord op deze vraag tot de opmerking dat het voorgestelde artikel 1286a B.W. een iets andere materie regelt dan artikel 1286 B.W. In artikel 1286a betreft het een rekenplichtige, dus iemand die gehouden is, van hetgeen hij op een bepaalde dag schuldig is, rekening en verantwoording af te leggen. Indien de rekenplichtige, bijvoorbeeld een lasthebber, op of na die bepaalde dag geen rekening en verantwoording aflegt, is hij per definitie in verzuim, en wel vanaf die bepaalde dag. Wordt hij vervolgens na die dag aangemaand, dan spreekt het vanzelf dat de wettelijke interessen worden berekend vanaf de aanmaning, aangezien dan vaststaat dat de rekenplichtige zijn plicht niet is nagekomen. De 'vordering' van degenen aan wie rekening en verantwoording moet worden afgelegd, is in deze gedachtengang reeds 'opeisbaar' vanaf de dag waarop rekening en verantwoording had moeten worden afgelegd, en dus a fortiori vanaf de dag der aanmaning.

De Minister van Justitie,
A. A. M. van Agt